

JAARVERSLAG 2015

ORAL HEALTH FOUNDATION RWANDA
(OHFR)

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
2. Organisatie
Doelstelling, visie, werkwijze
Bestuur en vrijwilligers
3. Projecten 2015 en Beleid 2016

Colophon

Postal Address:

Sigmaplantsoen 711
2321KL LEIDEN
The Netherlands

Phone:

Mobile Holland : +31 6 23 28 91 27

Mobile Rwanda: +250 78 21 79 220

Mobile Aruba: +297 741 2559

Fax Aruba: +297 583 91 33

www.rwandadentist.org

E-mail: cekvanes@rwandadentist.org

Account number ABNAMRO:

IBAN: NL97ABNA0504952005

Chamber of Commerce: 37129039
The Netherlands

1. Voorwoord

In Rwanda lijdt meer dan 60% van de kinderen aan kiespijn. De situatie onder volwassenen is nog slechter door ongevallen, ziektes als AIDS en mondkanker. Rwanda kent op een bevolking van meer dan 11 miljoen mensen met naar schatting ongeveer 20 goed opgeleide tandartsen, die voornamelijk werken in de hoofdstad. Eén tandarts per ongeveer 550.000 mensen. Op het platteland zijn nauwelijks tandartsen actief. In Nederland is in 2014 de gemiddelde tandartsendichtheid 1.917 inwoners per tandarts. Het rapport Oral Health Policy in Rwanda van 2005 stelt dan ook dat er de komende jaren veel aandacht gegeven moet worden aan alle vormen van tandheelkundige zorg.

Vanuit de liefde voor het land en de Rwandese bevolking is de stichting Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) in 2006 opgezet. De OHFR wil door het opzetten van een tandheelkundige infrastructuur bijdragen aan de directe verbetering van de tandheelkundige zorg van de plattelandsgemeenschap. In samenwerking met de bestaande *centres de santé* wordt er gewerkt aan voorlichting over preventie. Door een goede samenwerking met lokale studenten tandheelkunde dragen we bij aan de opleiding.

De Oral Health Foundation Rwanda is aangesloten bij de Stichting GeefGratis (www.geefgratis.nl) en Alle Goede Doelen (www.allegoededoelen.nl).

De Belastingdienst merkt de Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) aan als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Onze dank gaat uit naar al onze donateurs, onze familie en vrienden en onze partners en vrijwilligers in Rwanda voor de bijdragen die wij, ook dit jaar, hebben ontvangen en de mooie ervaringen die wij hebben gehad en nog steeds hebben.

2. Organisatie

Doelstelling en visie

De Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) wil in samenwerking met de bevolking een bijdrage leveren aan de gezondheid van de arme boeren bevolking van Rwanda. Zij doet dit door zich in te zetten voor betere en structurele tandheelkundige voorzieningen in Rwanda. Tandheelkunde maakt deel uit van de *primary health care*. Toch wordt er mondiaal relatief weinig aandacht besteed aan de tandheelkunde, terwijl tand- of kiespijn het dagelijks functioneren behoorlijk negatief kunnen beïnvloeden. Omdat een gezonde bevolking de basis is voor een goede economische ontwikkeling, die samen met de educatieve ontwikkeling zorgt voor een stabiele en vreedzame samenwerking tussen verschillende bevolkingsgroepen, tracht de OHFR op deze wijze bij te dragen aan een goede gezondheidszorg.

Het zal duidelijk zijn dat het niet bij een éénmalige behandeling kan blijven. Het is een voortdurend proces en daarom blijven onze dental therapists de kinderen begeleiden. Zeker de plattelandsbevolking van Rwanda blijft verstoken van goede tandheelkundige hulp.

De Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) heeft ten doel:

1. Het bieden van mondheelkundige hulp aan de bevolking van Rwanda door de inzet van tandartsen die verbonden zijn aan de OHFR.
2. Het bevorderen van de preventieve tandheelkundige zorg te Rwanda.
3. Het verzorgen van het *Dental Preventive Programs (DPP)* en de *Atraumatic Restorative Treatments (ART)* op scholen
4. Het geven van *workshops* betreffende tandheelkunde aan Rwandese *dental therapists*.
5. Het verstrekken van informatie en de bemiddeling voor uitzending van tandartsen naar Rwanda.
6. Hulp bij de opzet en het optimaliseren van tandheelkundige klinieken in Rwanda.
7. Het verrichten van alle handelingen, in de ruimste zin van het woord, die bevorderlijk zijn om bovenstaande doelstellingen te bereiken.

Werkwijze

Om haar doelstelling te bereiken zet de OHFR de volgende middelen in:

Het opzetten van een infrastructuur waardoor, tandartsen met een zekere regelmaat de tandheelkundige klinieken bezoeken. Dit draagt bij aan de directe verbetering van de tandheelkundige zorg van de plattelandsgemeenschappen. De bestaande infrastructuur van de *centres de santé* wordt hiervoor ingezet. Niet alleen de curatieve zorg verdient aandacht, maar zeker ook de preventieve zorg.

Het geven van voorlichting over tandhygiëne draagt bij aan het voorkomen van tandheelkundige en algemene gezondheidsproblemen. Een tandheelkundige opleiding van de lokale *dental therapists*, werkzaam binnen de *centres de santé*, is een voorwaarde voor structurele verbetering van de tandheelkundige zorg van de Rwandese bevolking. De voorlichting begint op de scholen. Met voorlichtingsprogramma's maken de kinderen kennis met de mondverzorging. De OHFR heeft een liedje gemaakt in de lokale taal het Kinyarwanda, waarmee de noodzaak van het tandenpoetsen wordt uitgelegd. De OHFR heeft het liedje opgenomen op DVD en wordt tijdens het DPP aan de kinderen getoond. Ook is dit liedje met een interview met een *dental therapist* van tijd tot tijd te horen op de lokale radio.

Dental Preventive Program (DPP)

Het Dental Preventive Program (DPP) is een voorlichtingsprogramma wat door de OHFR verder is ontwikkeld voor de Rwandese situatie. Veel kinderen in Rwanda leven elke dag met kiespijn. Dat moet veranderen. In elk geval twee keer per dag tanden poetsen is iets wat aangeleerd moet worden. Simpele basisprincipes die voor kinderen in Nederland heel gewoon zijn, maar in Rwanda veelal volstrekt onbekend zijn voor kinderen. De leerkrachten worden actief betrokken bij het voorlichtingsprogramma. Zij worden in een "train de trainers" programma gestimuleerd en getraind om structureel een vervolg te geven en aandacht te schenken aan de tandheelkundige preventie bij hun leerlingen. De lokale tandheelkundige assistenten blijven contact houden met de scholen waar het programma is ingevoerd.

Atraumatic Restorative Treatment (ART)

Hoewel het dagelijks poetsen met fluoridetandpasta de cariësactiviteit zal verminderen, zal cariës niet geheel verdwijnen. Indien cariës onbehandeld blijft, zal dit onvermijdelijk leiden tot pijn, infectie en tenslotte verlies van tanden en kiezen. Een tijdige curatieve behandeling van cariës is een vorm van preventie. De westerse curatieve behandeling van cariës steunt op elektrisch aangedreven instrumentarium. De gecompliceerdheid van dat instrumentarium, de onderhoudsproblemen en de kosten beperken de verspreiding ervan in arme landen. In die landen is dergelijke apparatuur dan ook alleen aanwezig in privéklinieken en ziekenhuizen. Bij de ART is er geen boor en geen speekselafzuiger nodig, hetgeen impliceert dat ART zonder elektriciteit, zonder leidingwater en zonder dure compressor en dental unit kan worden uitgevoerd. Er is alleen handinstrumentarium voor nodig. Goed opgeleide hulpkrachten zoals de *dental therapists* die bij de OHFR werkzaam zijn, kunnen de ART uitvoeren. Deze hulpkrachten kunnen ART aanbieden buiten de bestaande tandheelkundige klinieken en daarmee krijgt een groter deel van de bevolking toegang tot preventieve en curatieve zorg.

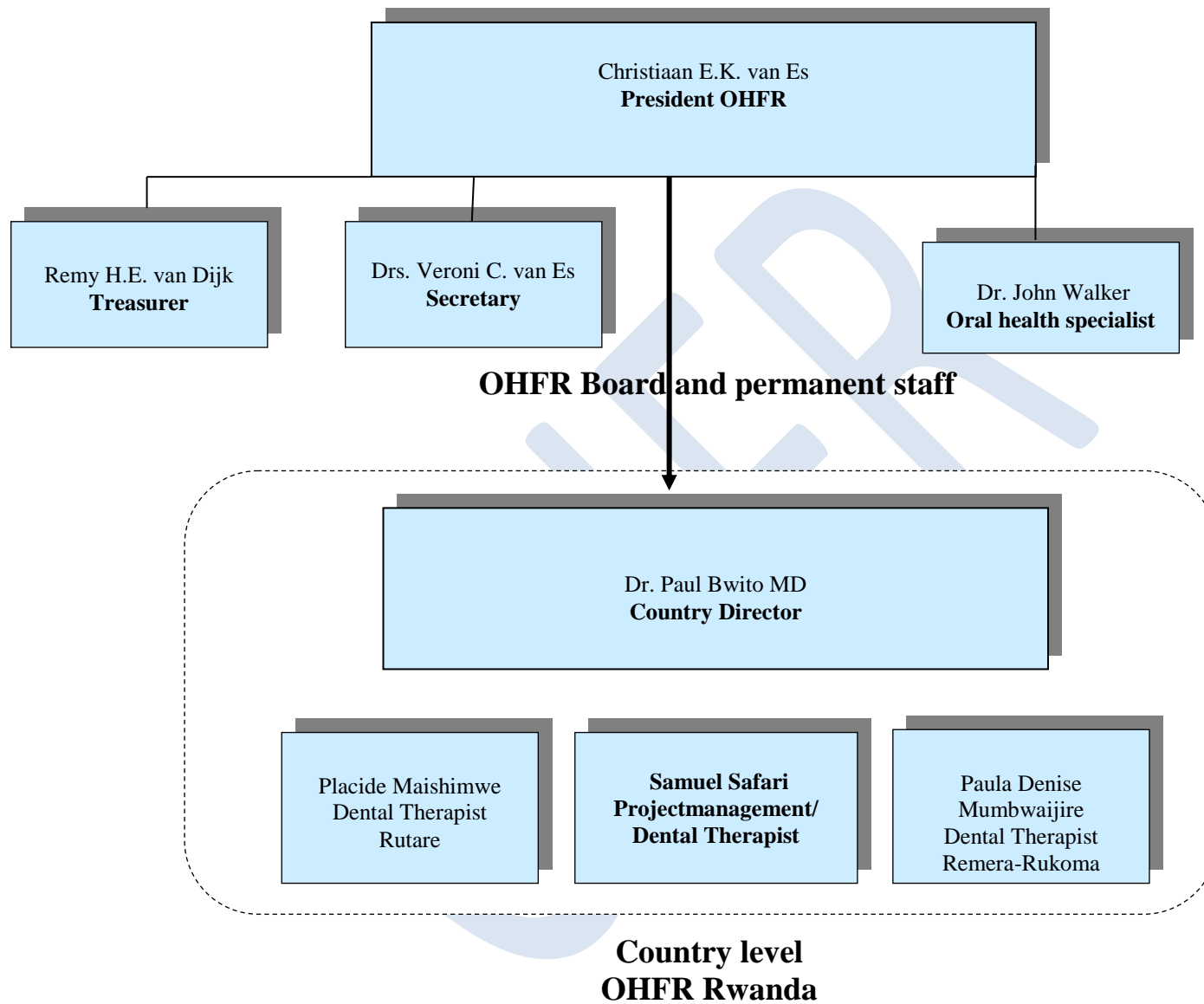
Bestuur en vrijwilligers

Het bestuur van de Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) bestaat geheel uit vrijwilligers en stellen zich ten dienste van de OHFR zonder dat daar een financiële tegemoetkoming tegenover staat. In Rwanda krijgen de medewerkers wel een vergoeding voor verrichte werkzaamheden.

De bestuursleden zijn:

Voorzitter	:	Christiaan E.K. van Es
Secretaris	:	Veroni C. van Es
Penningmeester	:	Rémy H.E. van Dijk
Bestuurslid	:	Antonia C.M. van Meer
Bestuurslid	:	Mirjam C. van Es

Zie volgende pagina het organigram van de OHFR.

3. Projecten 2015 en Beleid 2016

In 2016 zal de Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) hetzelfde beleid hanteren met betrekking tot de organisatie, projecten, en administratie als in 2015. Het beleidsplan dat bij de oprichting van de OHFR in 2006 is opgesteld, blijft van kracht.

De OHFR is behulpzaam in het structureren van de tandheelkundige hulp. Zij richt zich op scholen voor de preventie en eventueel de curatieve zorg. Daarnaast wordt de OHFR regelmatig benaderd met de vraag om steun in de vorm van tandheelkundige hulp of om hulp bij de inrichting van tandheelkundige klinieken.

Al deze vragen worden in behandeling genomen en beoordeeld. Afhankelijk van de financiële ruimte en de beschikbare mankracht wordt daarna dan ook daadwerkelijk hulp geboden.

Bij het entameren van de projecten wordt ondermeer rekening gehouden met onderstaande punten:

- Werken met een beperkt aantal kleinere projecten.
- De projecten moeten uiteindelijk zelfstandig door de lokale medewerkers uitgevoerd kunnen worden.
- Het sluiten van een Memorandum of Understanding (MoU) met de betrokken organisatie(s) betreffende de tijdsduur en op welke wijze de OHFR het project zal ondersteunen en begeleiden.

Op dit moment heeft de OHFR in Rwanda vier Memoranda of Understanding (MoU's) afgesloten, te weten met het ministerie van gezondheidszorg (Minisanté), met de Eglise Presbytérienne au Rwanda (EPR), Sinapisi (een organisatie die zich bezighoudt met weeskinderen en ontheemden) en met het ziekenhuis in Nyamata in het district Bugesera (i.v.m. het renoveren van de afdeling tandheelkunde).

Deze MoU's zijn een bestendiging van de intentie om samen te werken in de tandheelkundige projecten. De EPR beheert ziekenhuizen, gezondheidscentra en lagere- en middelbare scholen verspreid over Rwanda.

Sinapisi heeft gezondheidsprogramma's op scholen die door haar worden beheerd.

Het MoU met Minisanté is belangrijk omdat de OHFR hiermee de erkenning en tevens de toestemming krijgt van de Rwandese autoriteiten om haar tandheelkundige activiteiten te mogen ontplooiën.

De afdeling tandheelkunde in het ziekenhuis van Nyamata verkeert in een deplorabele staat. Er zijn twee behandelkamers met drie stoelen die niet of nauwelijks functioneren. De directie van het ziekenhuis heeft de OHFR gevraagd om te helpen met renovatie van deze afdeling tandheelkunde.

Om te mogen werken in Rwanda als INGO moet jaarlijks een aanvraag tot verlenging van registratie indienen. Documenten die ondermeer moeten worden overlegd zijn die waarin aangetoond wordt wat de gerealiseerde projecten zijn van het afgelopen jaar en wat de activiteiten zullen zijn voor het komende jaar. Ook moeten voor de verlenging toestemmingsdocumenten van de districten waarin de OHFR de intentie heeft om te gaan werken en een financiële verantwoording van de gerealiseerde-en toekomstige projecten worden getoond.

Projecten

Een project kan bestaan uit:

- Preventie; een Dental Preventive Program (DPP) op nabij gelegen scholen
- Het geven van workshops
- Tandheelkundige onderzoeken op scholen en in de tandheelkundige klinieken
- Behandeling op basis van de Atraumatic Restorative Treatment (ART)
- Indien nodig de behandeling van patiënten in een tandheelkundige kliniek.
- De training van een dental therapist door tandartsen van de OHFR.
- Het (her)inrichten van een tandheelkundige praktijkruimte.

Uit ervaring is gebleken dat regelmatig terugkerende projecten rond de klinieken die op enigerlei wijze door OHFR worden ondersteund, het beste werken. Voordeel is dat de kinderen jaarlijks onderzocht kunnen worden en waar nodig direct behandeld kunnen worden in de nabijgelegen kliniek en ook de nodige nazorg kunnen krijgen.

Zoals bekend liggen over het algemeen de gezondheidscentra en de scholen in elkaars nabijheid zodat indien nodig directe tandheelkundige hulp aanwezig is. Als de kliniek door de OHFR wordt ondersteund is er meteen een goed contact met de aanwezige *dental therapists*.

Samen met collega's van de bij de OHFR direct betrokken *dental therapists* worden er jaarlijks minstens twee *workshops* georganiseerd om zo meerdere *dental therapists* te activeren voor het geven van preventielessen en voor het verbeteren van hun technieken in de tandheelkunde. Hier werkt het *olievlek principe*. Hoe meer *dental therapists* deelnemen aan de workshops, hoe groter de landelijke dekkingsgraad. Tevens worden dan de gehouden DPP/ART 's geevalueerd en verbeterpunten besproken.

In 2015 zijn er DPP/ART's uitgevoerd in de volgende plaatsen:

- ✚ Remera-Rukoma De tandheelkundige kliniek die door de OHFR is gebouwd en in 2012 officieel is geopend voldoet in alle opzichten. De vraag naar tandheelkundige hulp is groot. De kliniek maakt deel uit van het ziekenhuiscomplex in Remera-Rukoma in het district Kamonyi. Een district met meer dan 340.000 inwoners. Er zijn nog wat elektrische problemen met de twee tandartsstoelen, maar er wordt hard aan gewerkt om deze problemen op te lossen. In het jaar 2015 zijn er 2433 patiënten geholpen.
- ✚ Mugano In Mugano is enkel een lagere school bezocht. Het team van de OHFR heeft daar alleen een DPP gehouden. De tandenborstels en de tandpasta zijn uitgedeeld en het liedje "How to Brush Your Teeth" maar dan in de lokale taal het Kinyarwanda, hebben de kinderen leren zingen. Ongeveer 300 kinderen hebben in Mugano het programma gevolgd.
- ✚ Kicukiro In Kicukiro is het team op een lagere en middelbare school geweest die drie jaar eerder ook was bezocht. Ook dit maal is er een DPP/ART gehouden, waarbij elk kind tandpasta en een tandenborstel kreeg. In totaal zijn er 2095 kinderen onderzocht. Daarvan hebben 33 kinderen een ART behandeling gekregen en 144 kinderen zijn doorverwezen naar de kliniek. De doorverwijzingen zijn meestal omdat er tanden of kiezen zijn die zo slecht zijn dat ze moeten worden getrokken. Maar ook worden er vullingen geplaatst, wordt het gebit schoongemaakt en wordt er tandsteen verwijderd.
- ✚ Rutare In Rutare is op een lagere en middelbare school een DPP/ART gehouden. In totaal zijn er 204 kinderen onderzocht. 52 kinderen hebben een ART behandeling gekregen en 148 kinderen zijn doorverwezen naar de kliniek. Daarnaast heeft de OHFR een tandartsenstoel gedoneerd aan de tandheelkundige kliniek van het plaatselijke ziekenhuis. In september is de stoel met toespraken en traditionele dansen officieel in gebruik genomen.

- ✚ Nyamata Nyamata is een stad in Rwanda in de oostelijke provincie en ligt ongeveer 30 km verwijderd van de hoofdstad Kigali. Het heeft naar schatting ca. 12.000 inwoners. In Nyamata staat het nationale gedenkteken voor de Rwandese genocide van 1994. Er is een lagere en middelbare school bezocht waar een DPP/ART is gehouden. In totaal zijn er 1917 kinderen onderzocht. 43 daarvan hebben een ART behandeling gekregen en 221 kinderen zijn doorverwezen naar de tandheelkundige kliniek.
- ✚ Kagina Op verzoek van de Zwitserse organisatie *Espoir pour eux* heeft de OHFR een DPP gehouden in het dorp Kagina. Deze organisatie ondersteunt de bewoners van dit dorp die behoren tot de armste bevolkingsgroep van Rwanda. Het zijn bijna allemaal Twa's (Pygmeeën) en worden van oudsher onderdrukt. Hun voornaamste bron van inkomsten is het maken van stenen potten. Ongeveer 800 kinderen hebben instructie gekregen in het tandenpoetsen.

Regelmatig is op een radiozender in Rwanda het liedje "How to Brush Your Teeth" te horen. Er is hier een vertaling van gemaakt in het Kinyarwanda. De uitzending wordt vergezeld door een interview met een Rwandese tandarts van de OHFR die benadrukt hoe belangrijk een goede gebitsverzorging is.

Fondsenwerving

De fondsenwerving blijft een punt van aandacht. Zoals vele charitatieve instellingen heeft ook de OHFR te kampen met het probleem om genoeg financiële middelen te verwerven om de operatie voort te zetten. De bouw van de tandheelkundige kliniek heeft destijds veel gekost maar gelukkig zijn toen genoeg fondsen binnengekomen om een prachtig gebouw neer te zetten. De laatste jaren nemen de inkomsten om welke reden dan ook echter af. Gelukkig zijn er momenteel niet zulke hoge kostenposten als destijds tijdens de beginfase, maar voor de workshops, het DPP/ART en de uitrusting van tandheelkundige klinieken zijn fondsen nodig. Alle medewerkers uit Nederland werken op basis van vrijwilligheid. Ook de tandartsen die meereizen, drukken niet op de begroting. Gelukkig heeft de OHFR genoeg donateurs en fondsen gevonden om financieel de plannen voor het jaar 2016 uit te kunnen voeren.

Zoals vermeld zijn in Rwanda wel personeelskosten. Elke (I)NGO is verplicht om een lokale staf te hebben met een country director. De *dental therapists* moeten worden betaald naast de kosten van de DPP/ART zoals tandpasta en tandenborstels, vervoer naar het binnenland enz.

Dental Preventive Program and Dental Examination and treatment

Financiële verantwoording Projectkosten 2015

Projecten Rwanda 2015	Totale kosten
Organisatie OHFR	€ 1.567,--
Remera-Rukoma	€ 3.516,--
Kicukiro	€ 3.358,--
Nyamata	€ 3.517,--
Gicumbi	€ 16.923,--
Kagina	€ 3.517,--

Donateursinkomsten

Incidentele donaties

Uit overige bronnen hebben wij incidentele donaties in 2015 op onze rekening ontvangen voor een bedrag van € 342,-. Dit bedrag maakt onderdeel uit van het totaalbedrag aan donaties.

Inkomsten:

Donaties	€ 26.581,--
Baten BPR	€ --
Totaal	€ 26.581,--

BALANS

Indien alle betalingen in 2015 zijn gedaan en ontvangen, zal er op de balans per 31-12-15 alleen een banksaldo (debet) en vermogen (credit) aanwezig zijn.

Balans per 31 december 2015			
Vorraden	€ 150	Kapitaal	€ 13.364
Liquide Middelen			
Bank ABN/BPR	€ 14.948	Crediteuren	€ 1.734
TOTAAL	€ 15.098	TOTAAL	€ 15.098

RESULTATENREKENING 2015

Opbrengsten	Donaties	€ 26.581	
	baten BPR	<u>€ 0</u>	€ 26.581
Kosten	Organisatie OHFR	€ 1.175	
	Kliniek	€ 4.935	
	DPP / ART	€ 21.080	
	Opleiding	€ 3.494	
	Organisatie Nederland	€ 1.712	
	Fondswerving	<u>€ 0</u>	€ 32.398
Resultaat			-€ 5.817